

EMPREGO VERDE NAS RESERVAS DE BIOSFERA

Recursos do Territorio e Ferramentas para a Súa Posta en Valor

Ourense
6 - 31 maio 2019

Programa

Accións gratuítas cofinanciadas polo FSE
Conseguir formación e un emprego de calidade

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA

Fundación Biodiversidad

PROGRAMA
**emplea
verde**

UNIÓN EUROPEA
Fondo Social Europeo
El FSE invierte en tu futuro

CEIDA
CENTRO DE EXTENSIÓN
UNIVERSITARIA E DIVULGACIÓN
AMBIENTAL DE GALICIA

EMPREGO VERDE NAS RESERVAS DE BIOSFERA

RECURSOS DO TERRITORIO E FERRAMENTAS PARA A SÚA POSTA EN VALOR NAS RESERVAS DE BIOSFERA DE OURENSE

As Reservas de Biosfera, como elementos clave para o desenvolvemento do programa Man & Biosphere da UNESCO, son concibidas como territorios cuxo obxectivo é harmonizar a conservación da diversidade biolóxica e cultural e o desenvolvemento económico e social a través da relación das persoas coa natureza. Este proxecto busca afondar neste modelo de desenvolvemento como fonte de emprego verde, dentro do territorio incluído nas Reservas de Biosfera galegas e asturianas.

O patrimonio natural, cultural, paisaxístico, gastronómico, etc. existente no territorio das Reservas de Biosfera constitúe un valioso conxunto de recursos susceptibles de ser postos en valor en distintos ámbitos, como o educativo, o social ou o económico. Ábrese, pois, unha oportunidade para a creación de emprego verde baseada nos propios recursos endóxeos do territorio.

Este curso forma parte do proxecto “[Puesta en valor de los recursos naturales y patrimoniales de Reservas de Biosfera de Galicia y Asturias](#)”, cofinanciado polo FSE a través do Programa Empleaverde da [Fundación Biodiversidad](#), e a través do que o CEIDA pretende contribuír con este proxecto a través da formación de desempregados/as para facilitar a súa posterior incorporación ao mercado laboral.

OBXECTIVOS

- Facilitar o coñecemento sobre os recursos naturais e patrimoniais presentes nas distintas Reservas de Biosfera galegas.
- Capacitar na adquisición de ferramentas de posta en valor dos recursos naturais e patrimoniais en distintos ámbitos (educativo, social e económico) baixo criterios de sostibilidade.
- Formar nas técnicas básicas de educación ambiental e interpretación do patrimonio.
- Dar a coñecer o potencial das Reservas de Biosfera para a produción agroalimentaria sostible e de proximidade, e a creación de emprego verde.

ORGANIZACIÓN

Duración: 160 horas

Horario: De 9 a 14:15 h. e de 16 a 19 h.

Localización: Centro Cultural Marcos Valcárcel (Rúa do Progreso, 30 – Ourense)

O curso estrutúrase en **tres bloques formativos** de contidos teórico-prácticos impartidos por expertos nas distintas materias e incluírán **visitas de campo** para o coñecemento *in situ* de distintos elementos de interese tratados durante o curso.

- **Módulo 1. Interpretación do patrimonio natural e cultural.**

Este módulo aportará as claves para o coñecemento e aplicación da Interpretación do Patrimonio, estratexia de comunicación que revela o sentido dun lugar, obxecto ou persoeiro ao público visitante. A mensaxe que transmite pódese ofrecer a través de diversos medios interpretativos e/ou a través de persoas que realizan ese traballo mediante un contacto directo con ese público, como guías intérpretes.

Polo tanto, a interpretación concíbese como unha ferramenta, unha metodoloxía de comunicación dispoñible para calquera profesional que teña entre as súas funcións a atención a un diverso tipo de visitantes considerados como público “non cautivo”.

Duración: 40 horas.

- **Módulo 2. Educación, Documentación e Información Ambiental.**

Segundo se definiu no Seminario Internacional de Educación Ambiental de Belgrado o ano 1975 o obxectivo da Educación Ambiental é formar unha poboación consciente e preocupada co medio ambiente e cos problemas asociados, e que teña coñecemento, aptitude, actitude, motivación e compromiso para traballar individual e colectivamente na procura de solucións para os problemas existentes e para previr novos.

Neste módulo coñeceranse as claves da Educación Ambiental en Galicia e conceptos para o seu deseño, planificación, execución e avaliación, ademais de conceptos básicos de documentación e procura de información ambiental claves para tanto para o coñecemento do territorio como para a realización de programas de Educación Ambiental.

Duración: 80 horas.

- **Módulo 3. Coñecendo os recursos do territorio.**

Este último bloque facilitará ao alumando os coñecementos sobre os recursos patrimoniais e naturais susceptibles de ser postos en valor nas dúas Reservas de Biosfera presentes na provincia de Ourense: Reserva de Biosfera Área de Allariz e Reserva de Biosfera Transfronteiriza Xurés-Gerês, ademais de proporcionar conceptos básicos en materia de produción agroalimentaria sostible no territorio, posta en valor e circuitos curtos de comercialización.

Duración: 40 horas.

CRONOGRAMA

6-maio	7-maio	8-maio	9-maio	10-maio	11- maio	12- maio
M1 - IP	M1-IP	M1 - IP	M1 - SAÍDA	M1 - IP		
13- maio	14- maio	15- maio	16- maio	17- maio	18- maio	19- maio
M2 - EA	M2 - EA	M2 - EA	M2 - EA	FESTIVO		
20- maio	21- maio	22- maio	23- maio	24- maio	25- maio	26- maio
M2 - EA	M2 - EA	M2 - SAÍDA	M2 - EA	M2 - EA		
27- maio	28- maio	29- maio	30- maio	31- maio	1-xuño	2- xuño
M3 - RECURSOS	M3 - RECURSOS	M3 - RECURSOS	M3 - RECURSOS	M3 - SAÍDA		

Módulo I - INTERPRETACIÓN DO PATRIMONIO NATURAL E CULTURAL

Imparte Jorge Morales Miranda, especialista en interpretación do patrimonio

Luns 6 de maio

9.00 h. **Inauguración e presentación dos obxectivos do curso.**

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Martes 7 de maio

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Mércores 8 de maio

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Xoves 9 de maio

Visita de estudo a equipamentos e actividades de Interpretación Ambiental e Cultural das Reservas de Biosfera de Ourense.

Venres 10 de maio

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Módulo II – EDUCACIÓN, DOCUMENTACIÓN E INFORMACIÓN AMBIENTAL

Luns 13 de maio

09.00 – 11.30 h. **Retos ambientais globais e locais.**

Araceli Serantes Pazos, profesora de Educación Ambiental e Cultura da Sostibilidade na Universidade da Coruña.

12.00 – 14.15 h. **Que é a Educación Ambiental?**

Araceli Serantes Pazos, profesora de Educación Ambiental e Cultura da Sostibilidade na Universidade da Coruña.

16.00 – 19.00 h. **Historia da Educación Ambiental.**

Pablo Meira Cartea, Profesor Titular de Educación Ambiental na Universidade de Santiago de Compostela.

Martes 14 de maio

09.00 – 11.30 h. **A educación ambiental en Galicia.**

Miguel Pardellas, Educador Ambiental e Investigador en materia de Educación, Movements Sociais e Participación Social na Universidade de Santiago de Compostela.

12.00 – 14.15 h. **Boas Prácticas en Educación Ambiental.**

Miguel Pardellas Santiago, Educador Ambiental e Investigador en materia de Educación, Movements Sociais e Participación Social na Universidade de Santiago de Compostela.

16.00 – 19.00 h. **Boas Prácticas en Educación Ambiental.**

- Programa de EA do CEIDA : Sergio París Gómez, Coordinador de programas de EA e Espazos Naturais Protexidos, CEIDA.
- Programa Revitaliza: Manuel Domínguez Rey, Ventos Estudos Ambientais.

Mércores 15 de maio

09.00 – 14.15 h. **Información e Comunicación Ambiental.**

Javier Rico, periodista ambiental.

16.00 – 19.00 h. **Documentación Ambiental.**

Ana B. Pardo Cereijo, Documentalista Ambiental, Centro de Documentación Ambiental Domingo Quiroga do CEIDA.

Xoves 16 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Xornada teórico-práctica sobre perspectiva de xénero en Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Luns 20 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Xornada teórico-práctica sobre inclusión da diversidade funcional na Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Martes 21 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Deseño, planificación e desenvolvemento de proxectos de Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Mércores 22 de maio

Visita de estudo a equipamentos de Educación Ambiental das Reservas de Biosfera de Ourense.

Xoves 23 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Avaliación de actividades de Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Venres 24 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Xestión e facilitación de grupos. Ferramentas e metodoloxías.**

Rexenerando, S. Coop. Galega.

Módulo III: – COÑECENDO OS RECURSOS DO TERRITORIO

Luns 27 de maio

9.00 – 11.00 h. **Introdución:**

- **A protección do patrimonio natural: historia e conceptos básicos.**
- **O estado do Medio Ambiente en Galicia.**
- **Figuras de protección existentes.**

Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

11.00 – 14.15 h. **As Reservas de Biosfera:**

- **Reservas de Biosfera: concepto e historia.**
- **Principios das Reservas de Biosfera.**
- **Zonificación de Reservas de Biosfera.**
- **Redes de Reservas de Biosfera.**
- **Oportunidades para o territorio**

Manuel Giménez Solla. Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

16.00 – 19.00 h. **As Reservas de Biosfera de Galicia: descrición, potencial e proxectos en marcha.**

Manuel Jiménez. Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

Martes 28 de maio

9.00 – 11.30 h. **Patrimonio xeolóxico.**

Juan Ramón Vidal Romaní, Profesor Emérito Catedrático de Xeoloxía da Universidade da Coruña e Académico Numerario da Real Academia Galega de Ciencias.

12.00 – 14.15 h. **Hábitats e vexetación.**

Jaime Fagúndez Díaz, Doutor en Bioloxía e Profesor de botánica da Universidade da Coruña.

16.00 – 19.00 h. **Fauna.**

Sarai Rivera Allegue, Biolearn.

Mércores 29 de maio

09.00 – 14.15 h. **O Patrimonio Cultural nas Reservas de Biosfera de Ourense.**

Davide Pérez López, arqueólogo.

16.00 – 17.30 h. **Recursos gastronómicos.**

Luis Paadín, Presidente de Asociación de Sumilleres Gallaecia.

17.30 – 19.00 h. **Da macro á micro-historia. De persoerixs, de personaxes e das xentes das Reservas da Biosfera da provincia de Ourense. A Historia entre todxs, patrimonio común.**

Davide Pérez López, arqueólogo.

Xoves 30 de maio

09.00 – 11.30 h. **Produtos locais e marcas de calidade.**

12.00 – 14.15 h. **Marcas de calidade nas Reservas de Biosfera.**

16.00 – 17.30 h. **Comunicación e comercialización de produtos locais**

17.30 – 19.00 h. **Plan alimentario da Reserva de Biosfera Mariñas Coruñesas e Terras do Mandeo**

Manuel Giménez Solla e Miguel Fernández Pardo, Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

Venres 31 de maio

09.00 h. **Entrega de diplomas e clausura do curso.**

09.45 h. **Visita de estudo a recursos naturais e patrimoniais das Reserva de Biosfera de Ourense.**

EMPREGO VERDE NAS RESERVAS DE BIOSFERA

RECURSOS DO TERRITORIO E FERRAMENTAS PARA A SÚA POSTA EN VALOR NAS RESERVAS DE BIOSFERA DE OURENSE

As Reservas de Biosfera, como elementos clave para o desenvolvemento do programa Man & Biosphere da UNESCO, son concibidas como territorios cuxo obxectivo é harmonizar a conservación da diversidade biolóxica e cultural e o desenvolvemento económico e social a través da relación das persoas coa natureza. Este proxecto busca afondar neste modelo de desenvolvemento como fonte de emprego verde, dentro do territorio incluído nas Reservas de Biosfera galegas e asturianas.

O patrimonio natural, cultural, paisaxístico, gastronómico, etc. existente no territorio das Reservas de Biosfera constitúe un valioso conxunto de recursos susceptibles de ser postos en valor en distintos ámbitos, como o educativo, o social ou o económico. Ábrese, pois, unha oportunidade para a creación de emprego verde baseada nos propios recursos endóxeos do territorio.

Este curso forma parte do proxecto “[Puesta en valor de los recursos naturales y patrimoniales de Reservas de Biosfera de Galicia y Asturias](#)”, cofinanciado polo FSE a través do Programa Empleaverde da [Fundación Biodiversidad](#), e a través do que o CEIDA pretende contribuír con este proxecto a través da formación de desempregados/as para facilitar a súa posterior incorporación ao mercado laboral.

OBXECTIVOS

- Facilitar o coñecemento sobre os recursos naturais e patrimoniais presentes nas distintas Reservas de Biosfera galegas.
- Capacitar na adquisición de ferramentas de posta en valor dos recursos naturais e patrimoniais en distintos ámbitos (educativo, social e económico) baixo criterios de sostibilidade.
- Formar nas técnicas básicas de educación ambiental e interpretación do patrimonio.
- Dar a coñecer o potencial das Reservas de Biosfera para a produción agroalimentaria sostible e de proximidade, e a creación de emprego verde.

ORGANIZACIÓN

Duración: 160 horas

Horario: De 9 a 14:15 h. e de 16 a 19 h.

Localización: Centro Cultural Marcos Valcárcel (Rúa do Progreso, 30 – Ourense)

O curso estrutúrase en **tres bloques formativos** de contidos teórico-prácticos impartidos por expertos nas distintas materias e incluírán **visitas de campo** para o coñecemento *in situ* de distintos elementos de interese tratados durante o curso.

- **Módulo 1. Interpretación do patrimonio natural e cultural.**

Este módulo aportará as claves para o coñecemento e aplicación da Interpretación do Patrimonio, estratexia de comunicación que revela o sentido dun lugar, obxecto ou persoeiro ao público visitante. A mensaxe que transmite pódese ofrecer a través de diversos medios interpretativos e/ou a través de persoas que realizan ese traballo mediante un contacto directo con ese público, como guías intérpretes.

Polo tanto, a interpretación concíbese como unha ferramenta, unha metodoloxía de comunicación dispoñible para calquera profesional que teña entre as súas funcións a atención a un diverso tipo de visitantes considerados como público “non cautivo”.

Duración: 40 horas.

- **Módulo 2. Educación, Documentación e Información Ambiental.**

Segundo se definiu no Seminario Internacional de Educación Ambiental de Belgrado o ano 1975 o obxectivo da Educación Ambiental é formar unha poboación consciente e preocupada co medio ambiente e cos problemas asociados, e que teña coñecemento, aptitude, actitude, motivación e compromiso para traballar individual e colectivamente na procura de solucións para os problemas existentes e para previr novos.

Neste módulo coñeceranse as claves da Educación Ambiental en Galicia e conceptos para o seu deseño, planificación, execución e avaliación, ademais de conceptos básicos de documentación e procura de información ambiental claves para tanto para o coñecemento do territorio como para a realización de programas de Educación Ambiental.

Duración: 80 horas.

- **Módulo 3. Coñecendo os recursos do territorio.**

Este último bloque facilitará ao alumando os coñecementos sobre os recursos patrimoniais e naturais susceptibles de ser postos en valor nas dúas Reservas de Biosfera presentes na provincia de Ourense: Reserva de Biosfera Área de Allariz e Reserva de Biosfera Transfronteiriza Xurés-Gerês, ademais de proporcionar conceptos básicos en materia de produción agroalimentaria sostible no territorio, posta en valor e circuitos curtos de comercialización.

Duración: 40 horas.

CRONOGRAMA

6-maio	7-maio	8-maio	9-maio	10-maio	11- maio	12- maio
M1 - IP	M1-IP	M1 - IP	M1 - SAÍDA	M1 - IP		
13- maio	14- maio	15- maio	16- maio	17- maio	18- maio	19- maio
M2 - EA	M2 - EA	M2 - EA	M2 - EA	FESTIVO		
20- maio	21- maio	22- maio	23- maio	24- maio	25- maio	26- maio
M2 - EA	M2 - EA	M2 - SAÍDA	M2 - EA	M2 - EA		
27- maio	28- maio	29- maio	30- maio	31- maio	1-xuño	2- xuño
M3 - RECURSOS	M3 - RECURSOS	M3 - RECURSOS	M3 - RECURSOS	M3 - SAÍDA		

Módulo I - INTERPRETACIÓN DO PATRIMONIO NATURAL E CULTURAL

Imparte Jorge Morales Miranda, especialista en interpretación do patrimonio

Luns 6 de maio

9.00 h. **Inauguración e presentación dos obxectivos do curso.**

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Martes 7 de maio

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Mércores 8 de maio

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Xoves 9 de maio

Visita de estudo a equipamentos e actividades de Interpretación Ambiental e Cultural das Reservas de Biosfera de Ourense.

Venres 10 de maio

Mañá de 9 a 14:15 h e tarde de 16 a 19 h. **Curso teórico-práctico.** Jorge Morales

Módulo II – EDUCACIÓN, DOCUMENTACIÓN E INFORMACIÓN AMBIENTAL

Luns 13 de maio

09.00 – 11.30 h. **Retos ambientais globais e locais.**

Araceli Serantes Pazos, profesora de Educación Ambiental e Cultura da Sostibilidade na Universidade da Coruña.

12.00 – 14.15 h. **Que é a Educación Ambiental?**

Araceli Serantes Pazos, profesora de Educación Ambiental e Cultura da Sostibilidade na Universidade da Coruña.

16.00 – 19.00 h. **Historia da Educación Ambiental.**

Pablo Meira Cartea, Profesor Titular de Educación Ambiental na Universidade de Santiago de Compostela.

Martes 14 de maio

09.00 – 11.30 h. **A educación ambiental en Galicia.**

Miguel Pardellas, Educador Ambiental e Investigador en materia de Educación, Movements Sociais e Participación Social na Universidade de Santiago de Compostela.

12.00 – 14.15 h. **Boas Prácticas en Educación Ambiental.**

Miguel Pardellas Santiago, Educador Ambiental e Investigador en materia de Educación, Movements Sociais e Participación Social na Universidade de Santiago de Compostela.

16.00 – 19.00 h. **Boas Prácticas en Educación Ambiental.**

- Programa de EA do CEIDA : Sergio París Gómez, Coordinador de programas de EA e Espazos Naturais Protexidos, CEIDA.
- Programa Revitaliza: Manuel Domínguez Rey, Ventos Estudos Ambientais.

Mércores 15 de maio

09.00 – 14.15 h. **Información e Comunicación Ambiental.**

Javier Rico, periodista ambiental.

16.00 – 19.00 h. **Documentación Ambiental.**

Ana B. Pardo Cereijo, Documentalista Ambiental, Centro de Documentación Ambiental Domingo Quiroga do CEIDA.

Xoves 16 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Xornada teórico-práctica sobre perspectiva de xénero en Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Luns 20 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Xornada teórico-práctica sobre inclusión da diversidade funcional na Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Martes 21 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Deseño, planificación e desenvolvemento de proxectos de Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Mércores 22 de maio

Visita de estudo a equipamentos de Educación Ambiental das Reservas de Biosfera de Ourense.

Xoves 23 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Avaliación de actividades de Educación Ambiental.**

Isabel Fernández Domínguez, Consultora y formadora freelance en Comunicación Patrimonial y Accesible, Interpretación del Patrimonio, Participación y Ecoturismo y Educación Ambiental.

Venres 24 de maio

Mañá de 9 a 14.15 h e tarde de 16 a 19 h. **Xestión e facilitación de grupos. Ferramentas e metodoloxías.**

Rexenerando, S. Coop. Galega.

Módulo III: – COÑECENDO OS RECURSOS DO TERRITORIO

Luns 27 de maio

9.00 – 11.00 h. **Introdución:**

- **A protección do patrimonio natural: historia e conceptos básicos.**
- **O estado do Medio Ambiente en Galicia.**
- **Figuras de protección existentes.**

Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

11.00 – 14.15 h. **As Reservas de Biosfera:**

- **Reservas de Biosfera: concepto e historia.**
- **Principios das Reservas de Biosfera.**
- **Zonificación de Reservas de Biosfera.**
- **Redes de Reservas de Biosfera.**
- **Oportunidades para o territorio**

Manuel Giménez Solla. Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

16.00 – 19.00 h. **As Reservas de Biosfera de Galicia: descrición, potencial e proxectos en marcha.**

Manuel Jiménez. Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

Martes 28 de maio

9.00 – 11.30 h. **Patrimonio xeolóxico.**

Juan Ramón Vidal Romaní, Profesor Emérito Catedrático de Xeoloxía da Universidade da Coruña e Académico Numerario da Real Academia Galega de Ciencias.

12.00 – 14.15 h. **Hábitats e vexetación.**

Jaime Fagúndez Díaz, Doutor en Bioloxía e Profesor de botánica da Universidade da Coruña.

16.00 – 19.00 h. **Fauna.**

Sarai Rivera Allegue, Biolearn.

Mércores 29 de maio

09.00 – 14.15 h. **O Patrimonio Cultural nas Reservas de Biosfera de Ourense.**

Davide Pérez López, arqueólogo.

16.00 – 17.30 h. **Recursos gastronómicos.**

Luis Paadín, Presidente de Asociación de Sumilleres Gallaecia.

17.30 – 19.00 h. **Da macro á micro-historia. De persoerixs, de personaxes e das xentes das Reservas da Biosfera da provincia de Ourense. A Historia entre todxs, patrimonio común.**

Davide Pérez López, arqueólogo.

Xoves 30 de maio

09.00 – 11.30 h. **Produtos locais e marcas de calidade.**

12.00 – 14.15 h. **Marcas de calidade nas Reservas de Biosfera.**

16.00 – 17.30 h. **Comunicación e comercialización de produtos locais**

17.30 – 19.00 h. **Plan alimentario da Reserva de Biosfera Mariñas Coruñesas e Terras do Mandeo**

Manuel Giménez Solla e Miguel Fernández Pardo, Asociación de Desenvolvemento Rural Mariñas – Betanzos.

Venres 31 de maio

09.00 h. **Entrega de diplomas e clausura do curso.**

09.45 h. **Visita de estudo a recursos naturais e patrimoniais das Reserva de Biosfera de Ourense.**